

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๕

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๐๐๔/๕๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ กราบเรียนประธานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า “...นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกรเป็นพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคแนวร่วมเกษตรกรได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคแนวร่วมเกษตรกร ซึ่งมีคณะผู้จัดตั้ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อกำหนดนโยบายพรรค ขอบบังคับพรรค และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๗ คน

๒. เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกร

๓. ภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกรแล้ว พรรคแนวร่วมเกษตรกรได้ดำเนินการเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาเรื่องต่างๆ ดังนี้

๓.๑ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคแนวร่วมเกษตรกรได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง รวม ๒ เรื่อง ได้แก่

๓.๑.๑ แจ้งการรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๑๕๔ คน

๓.๑.๒ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคตามแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด จำนวน ๔ สาขา มีคณะกรรมการสาขาพรรคสาขาละ จำนวน ๗ คน ได้แก่

(๑) สาขาพรรคลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

(๒) สาขาพรรคลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๗๘๕/๕๐ หมู่บ้านการเคหะถนนพหลโยธิน ตำบลปากเพรียว อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

(๓) สาขาพรรคลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๕ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งตะไคร อำเภอกุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

(๔) สาขาพรรคลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเด่นชัย อำเภอด่านชัย จังหวัดแพร่

๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารประกอบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกรทั้ง ๔ สาขาแล้วไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าการจัดตั้งสาขาพรรคเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับพรรคแนวร่วมเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือไม่ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้อำนาจตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้หัวหน้าพรรคแนวร่วมเกษตรกรจัดส่งเอกสารหลักฐานและคำชี้แจงเพิ่มเติม และพรรคแนวร่วมเกษตรกรได้จัดส่งเอกสารให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๓

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๑, ๒ และ ๔ ดังกล่าวข้างต้น ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ สำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๓ นายสมชาย ผ่องพูน นางสาวรัตนภรณ์ หวานใจ และนายอุทัย ขำทิพพาทิ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานสาขาพรรค เจริญกิจสาขาพรรค และโฆษกสาขาพรรค (ตามลำดับ) มีที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่นอกเขตพื้นที่ของสาขาพรรค (เขตเลือกตั้ง) กรณีจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามนัยข้อบังคับพรรคแนวร่วมเกษตรกร ข้อ ๕๕ ทำให้สาขาพรรคดังกล่าว มีองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๓ ดังกล่าว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้พรรคแนวร่วมเกษตรกรทราบแล้วตามหลักฐานใบตอบรับไปรษณีย์ในประเทศ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓

ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกร คือ ภายในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ที่พรรคแนวร่วมเกษตรกรต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

“เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏว่าพรรคแนวร่วมเกษตรกรไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ กล่าวคือ ยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาในสี่ภาค จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง”

ต่อมา นายอุดมเดช วรรณสีหะ หัวหน้าพรรคแนวร่วมเกษตรกรได้มีหนังสือ ที่ พ.น.ก. ๓/๔๔ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า “...พรรคแนวร่วมเกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบัญญัติของกฎหมายได้ครบถ้วนตามห้วงเวลาที่กำหนดไว้ พรรคแนวร่วมเกษตรกรยินดียอมรับคำพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกประการ”

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ ดังกล่าว บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

“(๑).....

“(๒).....

“(๓).....

“(๔).....

“(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม....มาตรา ๒๕....

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน....(๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

“.....”

ในคำวินิจฉัยส่วนตน ที่ ๒/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๒ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป นั้น ข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อยเสียงหนึ่งที่ได้วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สั่งยุบพรรคการเมืองได้ และไม่ชอบที่จะรับคำร้องของนายทะเบียน

ไว้พิจารณา ทั้งนี้ เพราะเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ (๓) จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม โดยที่เสียงข้างมากขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ (๕) ที่กล่าว ซึ่งคำวินิจฉัยนี้ย่อมมีผลผูกพันเป็นบรรทัดฐานตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยในเนื้อหาของคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ต่อไป

คำวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองฟังได้ว่า ภายหลังจากที่นายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกรแล้ว พรรคแนวร่วมเกษตรกรได้ดำเนินการเพื่อให้นายทะเบียนพิจารณา ๒ เรื่อง ได้แก่ เรื่องแจ้งการรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๑๔๔ คน และเรื่องแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา แต่เนื่องจากองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๓ ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนจึงไม่รับรองการจัดตั้ง ดังนั้น เมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกรแล้ว พรรคแนวร่วมเกษตรกรก็ยังคงไม่มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาในสี่ภาค ซึ่งเป็นการไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ อีกทั้งหัวหน้าพรรคแนวร่วมเกษตรกรเองก็ได้ยอมรับว่าพรรคไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบัญญัติของกฎหมายได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเห็นว่าได้มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ (๕) เกิดขึ้นกับพรรคแนวร่วมเกษตรกรจริงที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนี้ได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกรตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ